

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
БІБЛІОТЕКА

Д О В І Д Н И К

З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

СУМИ 2018

373.5.015.31:174.7(035)

Д 58

Довідник з академічної доброчесності / уклад. :
В. Г. Гур`янова, Л. Т. Ониксимова, Н. В. Поберій ;
за заг. ред. Т. О. Маринич. – Суми: Сумський державний
університет, 2018. – 24 с.

Довідник містить загальні поняття та практичні поради
з академічної доброчесності та інформаційної
грамотності.

Видання розраховане на школярів та студентів.

GOETHE
INSTITUT

Довідник виготовлено за підтримки Гете-Інституту.

Твір "[Довідник з академічної доброчесності](#)" ліцензовано на
умовах [Ліцензії Creative Commons із Зазначенням Авторства](#)
— [Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна](#).

ЗМІСТ

Грамотність

Інформаційно-цифрова грамотність 4

Доброчесність

Принципи академічної доброчесності 5

Доброчесність в СумДУ 7

Порушення академічної доброчесності 8

Академічна відповідальність 9

Плагіат

Причини виникнення плагіату 10

Види плагіату 11

Запобігання плагіату 12

Перевірка на плагіат 13

Поради

Академічна грамотність 14

Академічне письмо 15

Бібліографічний опис 16

Бібліографічні посилання 17

Міжнародні стилі цитування 19

Бібліографічні менеджери 20

Довідки та консультації 21

Використані джерела 22

ГРАМОТНІСТЬ

ДОБРОЧЕСНІСТЬ

ПЛАГІАТ

ПОРАДИ

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ

Кожна сучасна людина повинна орієнтуватися в інформаційному просторі. Для оперативного розв'язання життєвих завдань та особистісної реалізації, необхідно розвивати наступні **компетенції**:

Вміння працювати з інформацією:

- ✓ знаходити
- ✓ аналізувати
- ✓ використовувати
- ✓ перевіряти достовірність

Вміння працювати з ІТ-технологіями:

- ✓ відстежувати нові ІТ-тренди
- ✓ опанувати нові програми
- ✓ використовувати хмарні сервіси та продукти

Вміння працювати з медіа:

- ✓ отримувати доступ
- ✓ аналізувати зміст, наповнення та джерела
- ✓ створювати та поширювати власний контент

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Запорукою довіри до результатів навчання, успішного працевлаштування, забезпечення гідного рівня життя є дотримання етичних правил та цінностей:

ЧЕСНІСТЬ: уникнення шахрайства, обману, списування, привласнення чужої роботи

ПОВАГА: уважне ставлення до різних точок зору, визнання авторства

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: розуміння наслідків власних та колективних дій

СПРАВЕДЛИВІСТЬ: неупереджені рішення, відсутність дискримінації

ПРОЗОРИСТЬ: посилення на перевірену інформацію, доступність представлення результатів дослідження

СМІЛИВІСТЬ: здатність своїми діями відстоювати цінності академічної доброчесності

ДОВІРА: впевненість у собі та у чесності і добропорядності всіх учасників освітнього процесу

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПЕРЕДБАЧАЄ:

повага до інтелектуальної власності,
дотримання норм Закону «Про
авторське право та суміжні права»

самостійне виконання індивідуальних
навчальних та наукових завдань,
відповідальна робота в групах

надання достовірної інформації про
використані дані, публікації та власні
результати досліджень

критичний аналіз фактів, даних,
доказів; перевірка надійності та
достовірності першоджерел

коректне цитування, посилання на
використані джерела інформації,
оформлення списку літератури

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Нормативно-правове забезпечення

- Закон України «Про освіту»
- Закон України «Про вищу освіту»
- Кодекс корпоративної культури СумДУ
- Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ
- Декларація академічної доброчесності
- Положення про Інституційний репозитарій СумДУ

Зміна освітніх програм та підходів до викладання

- Змішана форма організації навчання
- Інноваційні технології та методики викладання

Розвиток інформаційної грамотності

- Введення дисципліни «Академічне письмо»
- Консультативна підтримка бібліотеки

Моніторинг впровадження академічної доброчесності

- Опитування студентів та викладачів
- Перевірка наукових та навчальних робіт викладачів і студентів на наявність плагіату

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

ПЛАГІАТ: привласнення авторства на чужий твір, відкриття, винахід, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора

ХАБАРНИЦТВО: надання/отримання коштів або послуг з метою одержання певної вигоди протизаконним порядком

СТИСУВАННЯ: виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ: свідомо зміна чи модифікація вже відомих даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень

САМОПЛАГІАТ: оприлюднення власних раніше опублікованих результатів як нових

ФАБРИКАЦІЯ: вигадкування даних чи фактів, що використовуються як правдива інформація

АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

При недотриманні академічної доброчесності адміністрація навчального закладу може застосувати наступні **санкції**:

- ✓ повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік)
- ✓ повторне проходження відповідної освітньої програми
- ✓ відрахування із закладу освіти (крім тих, хто здобуває загальну освіту)
- ✓ позбавлення академічної стипендії
- ✓ позбавлення наданих закладом освіти пілґ з оплати навчання

ЩО ТАКЕ ПЛАГІАТ

ПЛАГІАТ (від лат. *PLAGIO* – **ВИКРАДАЮ**) оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Причини виникнення плагіату

легкий доступ до інформації, стрімкий розвиток цифрових технологій

відсутність мотивації до навчання; суто теоретичний, не творчий характер завдань

нейтральне ставлення до порушень авторського права в суспільстві

колізії в законодавстві про авторське право та інтелектуальну власність

ВИДИ ПЛАГІАТУ

PLAGIAT

PLAGIAT

КОПІЮВАННЯ (CTRL-C)

наведення дослівно
частини тексту
без посилання
на джерело

ПОМИЛКА 404 (404 ERROR)

письмовий текст
із посиланням на
неіснуючу або неточну
інформацію

ЗНАЙТИ-ЗАМІНИТИ (FIND-REPLACE)

основний зміст
джерела зберігається,
а замінюються ключові
слова і фрази

АГРЕГАТОР (AGGREGATOR)

робота
має посилання
на джерела, але майже
не має власного внеску

РЕТВІТ (RE-TWEET)

робота має посилання
на джерела, але занадто
покладається на структуру
першоджерела

ГІБРИД (HYBRID)

комбінування в одній
роботі цитованих праць
та скопійованих уривків
без посилань на них

МЕШАП (MASHUP)

мікс запозичених
матеріалів з декількох
джерел без посилань

КЛОНУВАННЯ (CLON)

дослівне
копіювання
чужої роботи

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ

визнач чітко завдання та структуру роботи

сплануй графік виконання окремих завдань

почни свою роботу вчасно

звернися за допомогою до свого викладача та співробітника бібліотеки

аналізуй, перевіряй інформацію, орієнтуйся на першоджерела

систематизуй інформацію, користуйся бібліографічними менеджерами

висловлюй власну думку, будь самостійним

дотримуйся правил академічного письма та цитування

перевіряй текст на запозичення за допомогою спеціальних програм

ПЕРЕВІРКА НА ПЛАГІАТ

Для виявлення наявності запозичень (оригінальності тексту) використовують спеціальні програми перевірки на плагіат.

БЕЗКОШТОВНІ ПРОГРАМИ

PLAGIARISMA

✓ вільний доступ

ADVEGO Plagiatus

✓ простий інтерфейс

COPYSCAPE

✓ існують ризики
недобросовісного
використання роботи

ПЛАТНІ ПРОГРАМИ

UNICHECK

✓ рекомендовані
МОН України

StrikePlagiarism

✓ використовуються
в СумДУ
✓ гарантують
конфіденційність

АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ

Запорукою академічної доброчесності, ефективного навчання та успішного працевлаштування є вміння ефективно формулювати і представляти власні думки.

Навички академічної грамотності

створення презентацій

ефективне читання

академічне письмо

ведення дискусій
та публічних виступів

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО

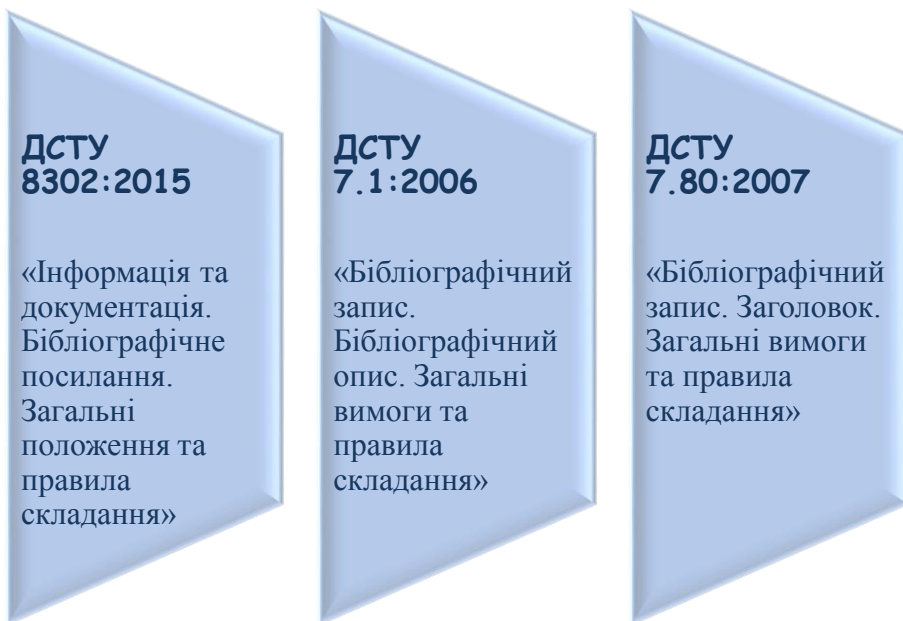
Академічне письмо навчає висловлювати та обґрунтовувати власні ідеї за допомогою короткого, переконливого і зручно організованого наукового тексту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС

Для правильного оформлення списку використаних джерел дотримуйся правил бібліографічного опису.

Бібліографічний опис містить **бібліографічні відомості** про документ, призначені для ідентифікації і загальної характеристики документу. Вимоги до формування бібліографічного опису прийняті на державному рівні і представлені у формі ДСТУ – державного стандарту України.

Зразок оформлення бібліографічного опису згідно ДСТУ 8302:2015

Драб Н. Л. Ділове листування: навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 232 с.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

Для правильного оформлення списку використаних джерел дотримуйся правил **ЦИТУВАННЯ** та оформлення **ПОСИЛАНЬ** на роботи інших авторів.

ЦИТАТА

стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого твору, який використовується з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування іншою особою

БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ

бібліографічні відомості про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідними й достатніми для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

В залежності від виду наукового тексту використовують різні типи посилань (ДСТУ 8302:2015), які відрізняються за видом розташування у документі.

ВНУТРІШНЬОТЕКСТОВЕ ПОСИЛАННЯ

розміщується безпосередньо у тексті в круглих дужках:

(Драб Н. Л. Ділове листування : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 232 с.)

ПІДРЯДКОВЕ ПОСИЛАННЯ

розміщується у нижній частині сторінки під горизонтальною рисою:

⁴Драб Н. Л. Ділове листування : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 232 с.

ПОЗАТЕКСТОВЕ ПОСИЛАННЯ

зазначається в тексті у квадратних дужках згідно позиції джерела в списку літератури. Як це виглядає:

в тексті:

У автора (Драб Н.) вміння вести ділове листування є запорукою успішного укладання угод [4].

в списку літератури:

4. Драб Н. Л. Ділове листування : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 232 с.

МІЖНАРОДНІ СТИЛІ ЦИТУВАННЯ

Публікація наукових робіт у міжнародних виданнях вимагає дотримання певних міжнародних стилів цитування.

Будь-який навчальний заклад (школа, або університет) має право самостійно обрати міжнародний стиль цитування для академічних текстів.

Існує понад 6 тисяч різних стилів цитування залежно від галузі, місця, в якому публікується робота.

- ✓ **HARVARD REFERENCING STYLE**
(гуманітарні та суспільні науки)
- ✓ **CHICAGO STYLE: NOTES AND BIBLIOGRAPHY** (гуманітарні науки)
- ✓ **VANCOUVER STYLE**
(медицина та фізичні науки)
- ✓ **APA STYLE**
(суспільні науки)
- ✓ **MLA STYLE**
(гуманітарні науки)
- ✓ **CHICAGO STYLE AUTHOR-DATE**
(фізичні, природничі та суспільні науки)
- ✓ **IEEE STYLE**
(інженерія, електроніка, телекомунікації, інформатика та інформаційні технології)
- ✓ **ACS STYLE**
(хімія та інші природничі науки)

БІБЛІОГРАФІЧНІ МЕНЕДЖЕРИ

Існують спеціалізовані програми, які дозволяють управляти бібліографічною інформацією, а саме:

- ✓ збирати, зберігати, опрацьовувати джерела літератури
- ✓ створювати і підтримувати особисту (колективну) бібліотеку посилань з можливістю завантаження першоджерел
- ✓ автоматизувати підготовку списків літератури для своїх публікацій

EndNote

Papers

ДОВІДКИ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

ХОЧЕШ ДІЗНАТИСЯ БІЛЬШЕ ПРО:

- ✓ академічну доброчесність
- ✓ академічну грамотність
- ✓ підбір літератури за темою
- ✓ електронні бази даних
- ✓ відкриті інформаційні ресурси
- ✓ міжнародні стилі цитування
- ✓ бібліографічні менеджери
- ✓ програми перевірки на плагіат

ЗАПИТАЙ БІБЛІОТЕКАРЯ!

Центральна бібліотека

м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2
(0542) 687929, info@library.sumdu.edu.ua

Філія бібліотеки

м. Суми, вул. Покровська, 9/1
(0542) 665106, uabs@library.sumdu.edu.ua

Бібліотека Медичного інституту

м. Суми, вул. Санаторна, 31
(0542) 661760, med@library.sumdu.edu.ua

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Ст. 50 «Порушення авторського права і суміжних прав» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3792-12>.
2. Закон України «Про Освіту». Ст. 42 «Академічна доброчесність» // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.
3. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Офіц. вид. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с. URL: <http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>.
4. Нормативна база СумДУ / Сумський державний університет. URL: <http://sumdu.edu.ua/ukr/general/normative-base.html>.
5. Academic Integrity for students: online course / University of New Mexico. URL: <https://goo.gl/ap8BDZ>.
6. Григор'єва М. В., Крикова О. І., Певко С. Г. Довідник з академічної доброчесності для школярів / за ред. О. О. Гужви. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 64 с. URL: <https://goo.gl/7iNLWr>.
7. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-уклад. : О.Боженко, Ю. Корян, М. Федорець. Київ : УБА, 2016. 117 с.
8. Піктограми. URL: <https://icons8.com>
9. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні / Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project. URL: <https://saiup.org.ua>.
10. Що таке академічна доброчесність : презентація / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/docs/work/infograf-SAUP.pdf>.

КОДЕКС ЧЕСТІ У НАВЧАННІ

ВЕДИ ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

РОЗВИВАЙ СВОЇ ЗДІБНОСТІ

НАВЧАЙСЯ СТАРАННО ТА СУМЛІННО

**ПОВАЖАЙ ІНШИХ, ЇХНІ ІДЕЇ, ДУМКИ,
ПЕРЕКОНАННЯ, ПОЧУТТЯ**

**ПОВАЖАЙ ЧУЖУ ВЛАСНІСТЬ
(В ТОМУ ЧИСЛІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ)**

БУДЬ ЧЕСНИМ ТА ПОСЛІДОВНИМ

**РОЗВИВАЙ СТРИМАНІСТЬ ТА
ПУНКТУАЛЬНІСТЬ**

ПОВІР У СЕБЕ ТА СВОЇ СИЛИ!

“Будьте чесні і з собою, і з людьми. Завжди робіть все вчасно, ніколи не здавайтеся, йдіть до своїх цілей, навіть якщо все погано. ”

Стів Джобс

